

faa ere de i den Betydning Fæstebønder, og det er for dem, vi forlange Afløsningen. — Hvad er det, vi forlange, hvad er det, der ligger hovedsaglig paa Bunden af hele dette Forslag? Det er, at den Jord, som fra lang Tid tilbage er udlagt som Skatteobject for Staten til Dyrkning af dem, man dengang kaldte Bønder, til Dyrkning af mindre Landeieendomsbesiddere, at denne Jord ikke skal, ved den Tilbøielighed til Sammenlægning af større Gaarde, som Godscomplexer giver Anledning til, lidt efter lidt, gennem disse, jeg siger ikke ulovlige, men uheldige Foranstaltninger svinde bort af Hænderne paa den Befolkning, som dyrker den, gaae over i andre Hænder og fremkalde en ulykkelig, usikker og vaklende Befolkning, som tilsidst skaffer Ulykke over Landet, og navnlig over dem, som tilegne sig det Gods, som denne Befolkning levede af at dyrke. Spørg i andre Lande, spørg, hvormange ulykkelige følger denne Fremgangsmaade har havt, at tage Jordsmonnet bort fra den samme dyrkende Befolkning, lægge det over i andre Hænder, og lade denne Befolkning blive uden Fodfæste. Ja, det gaaer ogsaa her lidt efter lidt der hen; der er ingen Mellemting derimellem. Hvad er det nu, der fordres fra den anden Side? Man siger, lad os vinde Tid, saa kommer det lidt efter lidt. Man vil have ikke alene den Betaling, som Frembringelsesernes Værdi til en vis Tid giver dette Jordsmon, men man vil tillige have al den bespærede Capital opsamlet ogsaa ved anden Virksomhed og under andre Forhold, som er kommen i den Befolknings Komme, der hovedsaglig er henvist til at finde sit Erhverv af Fæstejorden; man vil have indtil den tredobbelte Betaling, for Fæstegodsset vil man ikke nu have Loven. Man siger: Tillæg os ikke Motiver. Jeg siger: Ingen af Eder alle skal jeg tillægge Motiver; jeg troer, at I ingen have; men det ligger i Sagens egen Natur, at Saadant er det, — men fralæg Eder disse Motiver ved at frigjøre Eder for det Gods, hvorom en Minister siger: Fæstelovgivningen, som den bestaaer, er et Hazardspil imellem Godsseieren og Bonden, hvor Godsseieren er den rimeligt Bindende; ja, den ærede Minister er kommen i Ministeriet efter den Tid, men

dermed er det ikke bevist, at disse Udtryk ikke ere suldkommen sande. Det er Grunden, hvorfor jeg bestandig tilraader, lad Lovforslaget i denne Stikkelse blive ved at gaae fremad til de Steder, hvor det finder Modstand, indtil der gives det en saadan Form, at det kan komme igennem; lad det blive bevist, hvilke Hindringerne ere for at faae en Forholdsregel, der fører til det Maal, der siges: Bondeland, som engang er tildeelt til Dyrkning af de mindre Besiddere, udtages af det Godsforhold, hvorunder det er blevet indtvunget; lad det engang gaae for sig, og giv os Midler dertil. — Der er et Medlem, som sidder her tæt ved (Zahle), der gjorde opmærksom paa, at ved Afløsningen af det privilegerede Hartkorn er der forsømt Noget, idet det da skulde have være forbudt at sælge af det bundne Fæstegods — saa skulde vi have seet, hvormegit bedre vi vare komne til denne Lov. — Der er Noget, der staaer tilbage, det er at gjøre en Forandring, jeg kan sige, en hvilkenfomhelst i det nuværende Fæsteforhold, saaledes som det nu bestaaer ved Lovgivningen, saa at det bliver klart for Bestoderne af dette Gods, at der er en Lovgivningsmagt, som er Herre over dem. De tænke sig ogsaa Fæsteloven som Eiendomsret; de sige, at det er at gjøre Indgreb i Eiendomsretten at forandre den (Tillisch: Nei!). Har det ærede Medlem da ikke Noget imod et Lovforslag, som gaaer løs paa at fastsætte og begrænse Indfæstningen? (Tillisch: Nei!) Det ærede Medlem har maaskee heller ikke Noget imod et Lovforslag, som gaaer ud paa, at der sættes en vis Fæstevarighed udenfor Mandens og Konens Levetid, s. Ex. i 30 Aar? At Fæste vel gives paa Mandens og Konens Levetid, men ikke paa et kortere Tidsrum end 30 Aar? (Stemmer 50 Aar!) Ja, for mig gjerne; jeg vil gjerne forlænge det til 50 Aar. Det ærede Medlem vil heller ikke have Noget imod, at der indbringes i et saadant Lovforslag positive Bestemmelser om den Godtgjørelse, som skal gives fratrædende Fæstere ved Fæsteledighed? Jeg skal gjøre det ærede Medlem opmærksom paa, at paa den Maade og ved at slaae ind i denne Retning skulle vi formindstke Værdien af Fæstegodsset saaledes, at Godsbesidderne tigange hellere maae see denne Lov